

Uwagi do projektu nowelizacji ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego

Nr UD 167¹

Główne uwagi i propozycje zmian

1. Brak efektu zachęty.

Przedstawiony do konsultacji projekt ustawy nie zawiera żadnego efektu zachęty do szybszego zamykania nierentownych kopalń, w zamian za możliwość przyznania proponowanej pomocy publicznej.

2. Zbyt długi horyzont czasowy proponowanego programu pomocy.

Komisja Europejska standardowo zatwierdza pomoc publiczną na okres maksymalnie 10 lat, podczas gdy horyzont czasowy nowej pomocy wynikającej z projektu trwa aż do 2049 r.² (a nawet dłużej). Zakres regulacji powinien zostać ograniczony do tej części kopalń/ruchów, które zostaną zamknięte odpowiednio wcześniej niż wynika to z harmonogramu przewidzianego w tzw. umowie społecznej.

---

¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12393102/katalog/13104109#13104109>

² Zob. s. 3 i nast. uzasadnienia do projektu ustawy.

Pozwoli to z jednej strony spełnić wymogi dotyczące efektu zachęty dla ubiegania się o przewidziane w projekcie dodatkowe, państwowe fundusze. Z drugiej strony, taka zmiana pozwoli na ograniczenie kosztów programu pomocowego dla podatników (źródłem finansowania mechanizmu ma być budżet państwa). W obecnym brzmieniu projektu przedsiębiorstwa górnicze nie mają żadnego motywatora do działań optymalizujących efektywność wydobywania, bo koszty nadzwyczajne i tak mają zostać przerzucone z tych przedsiębiorstw na Skarb Państwa³ (niezależnie od daty likwidacji).

3. Ograniczenie pomocy do jednostek zamykanych przed końcem 2027 r.

W opinii Fundacji ClientEarth, zakres podmiotowy projektu powinien obejmować tylko te jednostki produkcyjne, które zaprzestaną wydobywania najpóźniej do dnia 31 grudnia 2027 r.

Taki horyzont czasowy jest zgodny z obowiązującą decyzją Rady 2010/787/UE ws. pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla⁴, która przewiduje możliwość przyznawania pomocy na pokrycie kosztów nadzwyczajnych, o których mowa w projekcie ustawy, jeszcze do końca 2027 r.⁵ Wbrew uzasadnieniu i OSR do przedmiotowego projektu, obecnie nie są znane ramy prawne dotyczące takiej pomocy na okres po 2027 r., a ich przyjęcie jest mocno niepewne. Aby dostosować planowany mechanizm do wymogów prawa UE, należy więc ograniczyć możliwość uczestnictwa w proponowanym programie pomocowym do jednostek, które zostaną zamknięte do końca grudnia 2027 r. Pozostałe jednostki wydobywcze powinny pokrywać tego typu koszty nadzwyczajne na rynkowych zasadach, tj. z gromadzonych na ten cel środków własnych, zwłaszcza z funduszu likwidacji zakładu górniczego (czyli tak, jak przewidują obecnie obowiązujące przepisy w tym zakresie).

Projektodawca nie przedstawił racjonalnego uzasadnienia, dlaczego koszty te powinny zostać przerzucone na ogół społeczeństwa także w przypadku kopalń/ruchów, które będą likwidowane dopiero pod koniec obecnej dekady lub w latach 30. (a nawet jeszcze później). Zdaniem ClientEarth, z dodatkowej dotacji budżetowej powinny móc korzystać jedynie te kopalnie, których likwidację rozpoczęto właśnie do końca 2027 r.⁶ Byłoby to rozwiązanie wyważające konieczność kontynuacji finansowania sprawiedliwej transformacji na terenach pogórczych z interesem reszty społeczeństwa (podatników – obywateli i innych przedsiębiorców), która ma się na proponowaną w projekcie pomoc „zrzucić”.

4. Brak klauzuli *standstill*.

Projekt nie zawiera tzw. klauzuli *standstill*, mówiącej o zawieszeniu wykonania przewidzianej w ustawie pomocy, pomimo że dotyczy on *de facto* nowego programu pomocowego. Projekt powinien więc zostać uzupełniony o tego typu klauzulę, stanowiącą że odnośna pomoc państwa

³ Na tego typu odciążenie i wsparcie nie mogą liczyć przedsiębiorcy działający w innych branżach.

⁴ Dz.U. UE L 336 z 2010 r., s. 24, z późn. zm.

⁵ Zob. art. 9 tej decyzji.

⁶ Ponadto, proponujemy ponowne rozważenie pozostania przy sprawdzonym rozwiązaniu, zgodnie z którą beneficjentem przedmiotowej pomocy jest Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A., co zagwarantowałoby również większą transparentność procesów, o których mowa w przedmiotowym projekcie. Na poziomie prawa UE nie ma obecnie przeszkód do kontynuacji takiego modelu, a decyzja w tym zakresie zależy od woli polskiego ustawodawcy. Także w takim wariantcie Fundacja postuluje, aby przeniesienie zakładów górniczych do SRK mogło nastąpić jedynie do końca 2027 r., a po tej dacie procesy, o których mowa w projekcie, powinny zachodzić już na ogólnych (tj. dzisiejszych) zasadach.

podlega zawieszeniu do dnia wydania przez Komisję Europejską decyzji o jej zgodności z rynkiem wewnętrznym UE⁷.

5. Brak analiz potwierdzających zasadność projektu oraz brak rozważenia innych alternatyw.

Fundacja pragnie również zauważyć, że do przedstawionego do konsultacji projektu nie załączono żadnych dokumentów (badań, analiz) dotyczących szerszego wpływu proponowanych rozwiązań na gospodarkę – np., czy pozostanie przy obowiązujących regulacjach nie byłoby korzystniejsze z punktu widzenia ogółu społeczeństwa. Warto zaznaczyć, że w zakresie objętym projektem ustawy możliwe są także inne, alternatywne rozwiązania, opisane np. w raporcie Polityki Insight dla ClientEarth⁸. W opinii Fundacji, projektodawca powinien więc uzupełnić Ocenę Skutków Regulacji o tego typu wnioski lub analizy.

Łączę wyrazy szacunku,

Wojciech Kukuła

Członek Zarządu

wkukula@clientearth.org

www.clientearth.pl

Beijing   Berlin   Brussels   London   Los Angeles   Luxembourg   Madrid   Warsaw

ClientEarth jest organizacją charytatywną zajmującą się prawem ochrony środowiska, spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, zarejestrowaną w Anglii i Walii, numer firmy 02863827, zarejestrowana organizacja charytatywna 1053988, siedziba 10 Queen Street Place, Londyn EC4R 1BE, zarejestrowaną międzynarodową organizacją non-profit w Belgii, ClientEarth AISBL, numer firmy 0714.925.038, spółką z ograniczoną odpowiedzialnością non profit zarejestrowaną w Niemczech, ClientEarth gGmbH, HRB 202487 B, zarejestrowaną fundacją w Polsce, Fundacja "ClientEarth Prawnicy dla Ziemi", KRS 0000364218, NIP 7010254208, zarejestrowaną fundacją w Hiszpanii, Fundación ClientEarth Delegación en España, NIF W0170741C zarejestrowaną organizacją 501 (c) (3) w USA, ClientEarth US, EIN 81-0722756, zarejestrowaną spółką zależną w Chinach, ClientEarth Beijing Representative Office, pod nr G1110000MA0095H836, zarejestrowaną spółką zależną w Japonii, Ippan Shadan Hojin ClientEarth, numer firmowy 6010405022079, zarejestrowaną spółką zależną i spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w Australii, ClientEarth Oceania Limited, numer firmowy 664010655.

⁷ Zwłaszcza, że jest o tym wprost mowa w uzasadnieniu i OSR do projektu ustawy.

⁸ Zob. https://www.clientearth.pl/media/h15jvsym/20211130-polityka-insight-dla-clientearth_jak-przekona%C4%87-g%C3%B3rnik%C3%B3w-do-dekarbonizacji.pdf